

APLIKACE VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE NA METODY A OBSAHY EKOLOGICÉ VÝCHOVY¹

věková skupina	charakteristika	efektivní metody a obsahy environmentální výchovy	diskutabilní metody a obsahy EV	institucionalizovaná ekovýchova
0-3 roky	rozvoj základního modu vztahování se ke světu, poznávání rolí: já, malá sociální skupina, ostatní	pozitivní přijetí jednotlivce, vědomí, že svět je dobrý a reaguje na moje podněty, rozšíření pojmu „dobrý svět“ i na přírodní prostředí – umožnění základního kontaktu človíčka s půdou, rostlinami, zvířaty	vzdělávací aktivity, snaha naučit či fixovat jiné než základní návyky	vytváření prostředí pro kontakt dětí z přírodou – vodou, půdou, rostlinami a živočichy (kteří zaujmou)
4-6 let	budování konzistentního obrazu světa; díky omezenému vědomostnímu aparátu se tak děje z velké části fabulací, tvorba základních návyků; budování vztahů k jednotlivým fenoménům, učení se děje „tady a teď“ děti nedokáží třdit informace – detail je stejně důležitý jako celek, realita jako fikce	trvalé nastavení stylu provozu MŠ – zhasínání, třídění, frekvence a styl vycházek, otužování = zvládání nepříznivého počasí; kontakt dětí s přírodním prostředím – hry, vlastní poznávání, dotýkání, cítění (lesní mateřské školky); pocit péče o zahrádku / zvířátko (ve skutečnosti péči musí zajišťovat dospělí)	krátkodobý program zaměřený na vzdělávání či získávání návyků – děti výborně reagují, ale nic si neodnáší	dlouhodobé výchovné působení na děti formou projektů pro MŠ, vzděláváním pedagogů, krátkodobý silný emotivní zážitek (kontakt se zvířetem, běh ve sněhu)
7-11 let	poznávání světa jako jediné správné reality (naivní realismus) ke které se netvoří alternativy, enormní schopnost a touha po získávání informací, které umí třdit, vypjatá soutěživost (sebepojetí budované na úspěchu v soutěži = ocenění dospělých)	budování trvalých návyků prostřednictvím malé sociální skupiny (rodina, kroužek, parta kamarádů); využití kognitivního potenciálu pro zájem o přírodu; realizace vlastních „projektů“ péče o přírodu (mazlíčci, zahrádka);	programy zaměřené na zpochybňování reality, na svět mimo přímou zkušenost dětí	poznávací programy, ideálně v přirozeném prostředí – nepřeceňovat však trvalost vlivu; kroužková a oddílová činnost
11-15 let	sebepojetí osobnosti již není závislé na „významných blízkých“ = tvorba idolů, důležitost sebeprezentace, rozvoj metakognice – poznávání neviditelné stránky světa, tvorba hypotetických světů; ochabuje zájem o poznávání zjevného, zvyšuje se zájem o poznávání skrytého (mechanismy fungování)	poznávání důsledků činů jednotlivce, poznávání udržitelného/neudržitelného fungování společnosti; hledání souvislostí mezi jevy, disciplínami; i krátkodobý program může mít dlouhodobý vliv pokud je správně zaměřen (jinak hrozí opačný efekt)	programy zaměřené na poznávání bez hlubších vazeb, zážitky bez vztahu k osobnosti	programy poukazující na odvrácenou stranu fungování světa, programy zobecňující získané poznatky a zážitky postavené na týmové zkušenosti
15-19 let	jasná konstituce sebepojetí a tvorba vizí vlastní pozice ve světě; rozvoj soudů o soudech; důležitost sdělení je dána mluvčím (médiem); absolutistické nároky na sebe i okolí (všichni by měli.); postupný výběr životního stylu a filosofie	zaměřený na životní styl a jeho environmentální souvislosti, pokročilé způsoby poznávání založené na poznávání metodik, pozitivní konkrétní vzory životního stylu (osobnosti i konkrétní nápady), vlastní pozitivní přínos pro společnost – práce pro přírodu, rozšíření poznání (např. historie obce), seznamování s možnostmi ovlivnění okolí, setkání se zajímavými osobnostmi	programy založené na konzumaci zážitku (byť zaujmou), prvoplánovitě mravoučné programy (mělo by se dělat.), prosté sdělování informací	k programům pro předchozí věkovou skupinu se přiřazuje zřetelné propojení teorie a praxe – lektor žije co říká, SEV funguje ekologicky příznivě; projektová výuka, která má praktické výsledky pro komunitu; inspirace pro každodenní život

Text k dalšímu studiu: Krajhanzl, J. (2011) Děti a příroda: období dětského vývoje z hlediska environmentální výchovy. Online <<http://www.ekopsychologie.cz/soubory/evyvoj.pdf>>